
Prikazi i osvrti

“Denzinger” na hrvatskom!

Heinrich DENZINGER – Peter HÜNERMANN, *Zbirka sažetaka, vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu*, UPT, Đakovo, 2002., 1330 stranica

Svaki put kad se pojavio, od prvog izdanja 1854. godine pa sve do dvojezičnog, 37. izdanja 1991. godine “*Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*” izazvao je apsolutno zasluženu pažnju teološke javnosti. Svakom tko se imalo bavio teologijom, samo prezime prvog priređivača, Heinricha Denzingera, sinonim je nezaobilaznog teološkog kompendija. I hrvatski prijevod, što ga imamo u rukama, zasigurno će s pravom naći značajna odjeka u hrvatskoj teološkoj javnosti.

Povijest *Denzinger*a je vrlo bogata, o čemu govori ne samo 37 izdanja nego i imena suradnika i priređivača, od M. Sheebena, I. Stahla, C. Bannwartha, J. B. Umberga do K. Rahnera (od 28. do 31. izdanja). Posebno mjesto svakako zauzima J. Schönmetzer, koji je u 32. izdanje (1963. godine) dodao oko 250 novih dokumenata te nanovo oblikovao *Enchiridion symbolorum...*, pa je to izdanje postalo standardnim za nekoliko sljedećih desetljeća, jer u njega više nisu unošeni novi dokumenti. Dokumenti Drugoga vatikanskog sabora označili su početak vremena *nakon-Denzinger*a.

Ipak, suvremeni njemački teolog Peter Hünermann prihvatio se višestrukog posla: poboljšanja teksta na temelju kritičke analize izvora (na više od 1000 mjesta), izbora tekstova Drugoga vatikanskog sabora i pokoncilskih dokumenata (zaključno sa 1988. godinom) koje je dodao u *Enchiridion symbolorum...*, te zahtjevnog prevođenja na njemački jezik. U predgovoru njemačkom izdanju Hünermann

zahvaljuje brojnim suradnicima, značajnim teolozima i kolegama profesorima bez čije stručne teološke, jezične i tehničke pomoći ne bi bilo moguće obaviti tako opsežan posao.

Nije nam namjera ulaziti u vlastitosti ovog kompendija i način na koji se njime valja ispravno služiti (za to treba pročitati *Smjernice za teološku upotrebu Denzingera*, str. XLVIII-LII), niti ulaziti u opasnosti koje sa sobom može nositi jedna ovakva zbirka (o čemu je svojedobno progovorio znameniti teolog Y. Congar), nego samo istaknuti nekoliko činjenica, po našem mišljenju značajnih za hrvatski prijevod.

Jedva da je moguće zamisliti značajniji pothvat na području katoličke teologije od prijevoda i objavljivanja *Denzingera*. Veličina ovog pothvata mjeri se ne samo značenjem sadržaja nego i trudom uloženim u ovaj posao. Sam sadržan je takav da ne može biti značajniji, jer se radi o onom što je za crkveni život i za teologiju najvažnije nakon Svetoga pisma. Naime, radi se o tekstovima *predaje i učiteljstva Crkve*, koja izlaže i tumači vjeru i moral, bilo u činima redovitog ili pak izvanrednog učiteljstva (ponajprije se radi o papinskim i saborskim dokumentima, te o dokumentima pokrajinskih sinoda).

Mukotrpní posao prevođenja obavio je dr. sc. Ljudevit Plačko. Poteškoće oko prevođenja se, međutim, uočavaju već na koricama. Teško da bismo na hrvatskom jeziku *enchiridion*, u značenju u kojem ga je uzeo Denzinger, mogli prevesti sa *zbirka sažetaka*, jer riječ "sažetak" u hrvatskom jeziku ima vrlo određeni smisao, a ovdje se ne radi o "sažecima dokumenata", nego o samim dokumentima koji su cjelovito ili djelomično, ali uvijek autentično doneseni, a ne samo prepričani. Osim toga, poznate su nam u hrvatskom jeziku poteškoće s teološkom terminologijom, pa se pruža prigoda da se upravo u prijevodu *Denzingera*, koliko je moguće, ujednači teološka terminologija.

Možda će nam netko prigovoriti da tražimo dlaku u jajetu, ali valja biti svjestan koliko je ovo "jaje" dragocjeno pa treba paziti što će se iz njega "izleći". Nije moguće previdjeti probleme koji mogu nastati kad se radi (barem se čini da je tako u prvom dijelu) o prijevodu s prijevoda (s latinskoga, odnosno njemačkoga, a ne primjerice s grčkog originala). Ovo nije zamjerka prevoditelju, nego izdavaču koji je, smatramo, u projekt trebao uključiti kompetentne stručnjake s područja patrologije, kao i poznavatelje srednjovjekovne teologije i teološke terminologije, te vrsne stručnjake iz dogmatske, fundamentalne i moralne teologije, kojih (nadamo se) imamo u našem narodu.

Činjenica je da je *Denzinger* teološki priručnik koji pripada kategoriji knjiga za koje se još uvijek traži "imprimatur" (budući da je sigurno teološki daleko značajniji nego "katekizmi, spisi za

katehetsko poučavanje i njihovi prijevodi", usp. kann. 827, 829 i 830 *Zakonika kanonskog prava*). Stoga smatramo da nije dovoljno da u zaglavlju ovog izdanja stoji njemački "imprimatur", jer se radi o prijevodu na posve drugi jezik.

Za osobitu pohvalu je činjenica da je izdavač svoje prvo izdanje hrvatskog prijevoda *Denzinger* objavio u samo 500 primjeraka, pa se može slobodno reći da je to "eksperimentalno izdanje" na kojemu treba obaviti još stručnog, a i tehničkog posla.

Sugestije, koje sam izdavač na posebnom listiću traži od "dobronamjernih čitatelja", a koje nam padaju na pamet nakon prvog (sigurno ne sasvim detaljnog) uvida u hrvatski prijevod, bile bi sljedeće:

Smatramo potrebnim uključiti veći broj stručnjaka koji će pomoći u dotjerivanju hrvatskog teksta, ponajprije gledom na preciznost teoloških izričaja (primjer: u *Denzingeru* imamo "izvorni grijeh", a u *Katekizmu Katoličke crkve* "istočni grijeh"). To je, smatramo, moguće učiniti u suradnji s nekim od tijela HBK-a, nakon čega bi se s pravom moglo dobiti i službeno dopuštenje za tisak hrvatskog prijevoda, te se tim prijevodom koristiti u dokumentima, katekizmima, teološkim priručnicima i sl.

Izabrati vrsne poznavatelje hrvatskog jezika za jezičnu lekturu, koju valja učiniti u suradnji s teolozima (jezična lektura je, nažalost, jedna od najvećih boljki ovog izdavača, jer je nepojmljivo mala pažnja posvećena razumljivosti jezika). Zar nije besmisleno uložiti golem trud u ovakav posao pa ga na kraju objaviti nedovršena?

Dostatnu pozornost posvetiti korekturi teksta i kvalitetnoj grafičkoj obradi;

Budući da *Denzinger* svagdje u svijetu ima svoj prepoznatljiv standardni izgled, najbolje bi bilo da takav ostane i u hrvatskom prijevodu (format, vrsta i veličina sloga, vrsta papira i kvaliteta otiska, a radi se o djelu koje zaslužuje najviši knjiški tretman).

Konačno, svakako poraditi na tome da se *Denzinger* objavi onako kako ga je Hünemann i zamislio, to jest kao dvojezično izdanje, s kritičkim originalom i prijevodom na živi jezik (za što danas postoje izvrsne tehničke pretpostavke).

Čestitajući izdavaču na hrabrosti, prevoditelju i suradnicima na uloženom golemom trudu (iza kojeg nepobitno stoji i obimno znanje), držim da bi novo - pravo izdanje, nakon ovog "eksperimentalnog" s nužnim popravcima i preinakama - moglo doista biti u katoličkom izdavaštvu na hrvatskom jeziku, pothvat prvog desetljeća ovog tisućljeća, dostojan svakog priznanja i pohvale.

Ante Mateljan